

กาหลอ

ในอดีต กาหลอเป็นเครื่องประโคมสำคัญอย่างยิ่งของชาวภาคใต้ กล่าวได้ว่าเป็นการประโคมที่ขลังและศักดิ์สิทธิ์กว่าการเล่นชนิดอื่น นอกจากมีความไพเราะแล้ว ยังเป็นที่หวาดกลัวของชาวบ้านโดยทั่วไป มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวภาคใต้โดยเฉพาะเมืองนครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง ซึ่งการประโคมชนิดนี้จะจำกัดอยู่เพียงงานศพ งานบวชนาค และงานขึ้นเบญจารदन้าคนเฒ่าคนแก่เท่านั้น

สิ่งสำคัญของกาหลอ คือ ครูกาหลอและเพลงกาหลอ เพลงกาหลอทุกเพลงมีเนื้อเพลงแต่ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้เป่าปี่ คือ ผู้ที่จดจำสืบต่อมา เพลงกาหลอไม่นิยมนำมาร้อง เล่น เพราะถือเป็นสิ่งอัปมงคลแก่ชีวิต ส่วนเครื่องดนตรีของกาหลอคณะหนึ่งมีเพียง ๓ อย่าง รวมกันแล้วมีทั้งหมด ๖ ชิ้น คือ ปี่ฮ้อหรือปี่ห้อ ๑ เล้า กลอง ๒ ใบ ไม้ตีกลองทวน ๑ อัน ฆ้อง ๒ ใบ

วงกาหลอ

เพลงบอก

เพลงบอกเป็นการละเล่นอย่างหนึ่งในเทศกาลต่าง ๆ ทั่วไปของชาวล้านนา บริเวณจังหวัดภาคใต้ตอนบนและตอนกลาง ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรัง และจังหวัดสงขลา อุปกรณ์ในการเล่น ได้แก่ ฉิ่ง และคณะผู้ขับร้อง

ชาวล้านนาส่วนใหญ่เชื่อว่าเพลงบอกมาจากการบอกกล่าว เพลงบอกเป็นการละเล่นที่นอกเหนือจากให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องสงกรานต์ เช่น ประวัติความเป็นมาของสงกรานต์ ชื่อของนางสงกรานต์ และความรู้เรื่องอื่น ๆ เช่น คำสอน วัฒนธรรมประเพณี ลักษณะการละเล่น พอถึงปลายปี เดือนสี่ เดือนห้า เป็นช่วงเวลาที่ชาวนาในภาคใต้ส่วนมากเก็บเกี่ยวเสร็จ พอพลบค่ำจะตระเวนไปตามหมู่บ้านโดยมีคนในหมู่บ้านเป็นผู้นำทางและคนปลูกเจ้าของบ้าน เมื่อเจ้าของบ้านเปิดประตู แม่เพลงจะขับเพลงบอกขึ้นในทันที เนื้อความตอนแรกมักจะเป็นบทไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และกล่าวชมชาวบ้าน เจ้าบ้านมีรางวัลให้กับคณะเพลงบอก และคณะเพลงจะตระเวนต่อไปจนเช้า เพลงบอกคณะหนึ่ง ๆ มีผู้เล่นไม่มากนัก ได้แก่ แม่เพลง ๑ คน และลูกคู่อีก ๔ คน ส่วนดนตรีประกอบมีเพียงอย่างเดียวคือ ฉิ่ง การร้องเพลงบอกใช้ภาษาถิ่นใต้ ใช้ปฏิภาณร้องไปตามเหตุการณ์ที่พบเห็น วิธีเล่นหรือขับเพลง สำหรับวิธีการขับเพลงบอก เมื่อแม่เพลงร้องจบวรรคแรกลูกคู่ก็รับครึ่งหนึ่งโดยรับว่า ว่าเอ้อว่าเห่พร้อม ๆ กัน ต้องตีฉิ่งให้เข้ากับจังหวะ ในเพลงบอกบทหนึ่ง ๆ มีจำนวนวรรคอยู่ ๔ วรรค วรรคหนึ่ง ๆ มีจำนวนคำไม่แน่นอน

รองเง็ง

รองเง็ง เป็นศิลปะเต้นรำพื้นเมืองของชาวไทยมุสลิม มีความสวยงามทั้งลีลาการเคลื่อนไหวของเท้า มือ และร่างกาย รวมทั้งเครื่องแต่งกายอันงดงามของนักแสดงชายหญิง การเต้นรองเง็งเป็นการเต้นที่สุภาพ คือไม่มีการถูกเนื้อต้องตัวกัน ผู้ชายสมัครเต้นมีสิทธิ์โค้งผู้หญิงหรือพาร์ทเนอร์ได้ทุกคนแต่ละคนมีลีลาการเต้นแตกต่างกัน

เครื่องแต่งกายของผู้เต้นรองเง็งส่วนใหญ่เป็นแบบพื้นเมือง คือ ผู้ชายสวมหมวกไม่มีปีกหรือที่เรียกว่าหมวกแขก สีดำ บางที่ศีรษะสวมชะตางันหรือโพกผ้าแบบเจ้าบ่าวมุสลิม นุ่งกางเกงขายาว ขากว้างคล้ายกางเกงจีน สวมเสื้อคอกลมแขนยาวผ่าครึ่งอกสีเดียวกับกางเกง แล้วใช้โสร่งแคบ ๆ ยาวเหนือเข้าสวมทับกางเกง เรียกว่า “ผ้าสลีนัง” หรือ “ผ้าซาเลנדง” ถ้าเป็นเจ้านายหรือผู้มีเงินมักใช้ผ้าไหมยกดินทองดินเงิน ฐานรองลงมาใช้ผ้าไหมเนื้อดีตาโต ๆ ถัดมาใช้ผ้าธรรมดา ส่วนผู้หญิงสวมเสื้อแขนกระบอกเรียกเสื้อบันดง ลักษณะเสื้อแบบเข้ารูปปิดสะโพก ผ่าอกตลอด ติดกระดุมทองเป็นระยะ สีเสื้อสดใสและเป็นสีเดียวกับผ้าปาเต๊ะยาววอหรือซอแก็ะซึ่งนุ่งกรอมเท้า นอกจากนี้ยังมีผ้าคลุมไหล่บาง ๆ สีตัดกับสีเสื้อที่สวม

การเต้นรองเง็งส่วนใหญ่มีชายและหญิงฝ่ายละ ๕ คน โดยเข้าแถวแยกชายหญิง ห่วงกันพอสมควร ใช้สืลามือ และลำตัวเคลื่อนไหวไปข้างหน้าข้างหลังให้เข้ากับดนตรี ความสวยงามความน่าดูของศิลปะรองเง็งอยู่ที่การใช้เท้าเต้นให้เข้ากับจังหวะส่วนการรำรำเป็นเพียงองค์ประกอบ เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในการแสดงรองเง็ง ได้แก่ รำมะนา ซอ ไวโอลิน และกีตาร์

